

Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1930 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse rörande nytt avtal mellan Sveriges utsädesförening och Allmänna svenska utsädesaktiebolaget.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 14 mars 1930 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad skrivelse, nr 271, har Kungl. Maj:t för yttrande överlämnat utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag rörande nytt avtal mellan Sveriges utsädesförening och Allmänna svenska utsädesaktiebolaget.

Avtalet finnes såsom *bilaga* fogat vid detta utlåtande.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln punkt 76, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Sveriges utsädesförening för budgetåret 1930/1931 anvisa sammanlagt 244,700 kronor. Anslag till föreningen har med växlande belopp av riksdagen årligen beviljats från och med år 1905. Beloppet har pläгат bestämmas till skillnaden mellan föreningens utgifter och inkomster, sådana dessa beräknats efter granskning av föreningens förslag till inkomst- och utgiftsstat för det stundande budgetåret. Föreningens största inkomst har utgjorts av den ersättning, som Allmänna svenska utsädesaktiebolaget till föreningen utgivit enligt avtal mellan föreningen och bolaget angående bolagets övertagande av från föreningen utgående nya sorter och eliter av lantbruksväxter. Nu gällande överenskommelse i sådant hänseende är ingången den 12 mars 1925 och, på sätt även varit fallet med tidigare avtal mellan föreningen och bolaget, efter riksdagens hörande godkänd av Kungl. Maj:t. Enligt denna överenskommelse, § 12, skall bolaget till föreningen erlægga dels en årlig grundavgift av 60,000 kronor, dels ock, för den händelse att bolagets årliga försäljning av föreningens originalvaror skulle överstiga 1,500,000 kronor, en tilläggsavgift av en procent av den överskjutande försäljningssumman för dylika originalvaror. I avtalets § 16 har stadgats, att överenskommelsen skulle gälla från och med den 1 juli 1925 till dess uppsägning bevisligen från någondera sidan skedde, i vilket fall överenskommelsen upphörde att gälla på dagen två år efter den 1 juli, som följde närmast efter uppsägningdagen, ävensom att uppsägning ej finge ske förrän tidigast till den 1 juli 1930.

I skrivelse den 3 juni 1925, nr 322, uttalade riksdagen beträffande det för yttrande då förelagda avtalet följande.

Då såsom departementschefen ock uttalat något lämpligare sätt att tillgodogöra allmänheten resultaten av förädlingsarbetet vid Svalöv än genom överlåtelse till Allmänna svenska utsädesaktiebolaget för närvarande icke torde stå till buds, anser riksdagen, att ett nytt avtal bör på sätt i propositionen föreslagits komma till stånd. Med avseende å avtalsförslagets innehåll vill riksdagen, under hänvisning till bestämmelsen i § 10, liksom departementschefen understryka vad de sakkunniga framhållit om vikten av att statens representanter i föreningens och bolagets styrelser övervaka prissättningen. Beträffande den i § 12 stadgade ersättning, som bolaget skall hava att erlägga för den bolaget genom avtalet tillförsäkrade rätt, har riksdagen i likhet med departementschefen icke kunnat undgå finna denna avgift förhållandevis låg. Av propositionen framgår emellertid, att under föreliggande förhållanden något bättre resultat icke kunnat vinnas. Med hänsyn härtill har riksdagen icke velat i frågans nuvarande läge ifrågasätta någon ändring i förevarande avseende i det nu föreliggande avtalet, men anser sig riksdagen böra uttala en bestämd förväntan, att Kungl. Maj:t skall i god tid före avtalstidens utgång taga i övervägande de möjligheter, som kunna finnas för att förädlingsresultatet vid Svalöv må kunna på ett för staten ekonomiskt förmånligare sätt komma allmänheten till godo.

Med skrivelse den 6 mars 1930 har nu *föreningen*, under anhållan om Kungl. Maj:ts godkännande, till Kungl. Maj:t överlämnat ett den 3 mars 1930 dagtecknat, under förutsättning av sådant godkännande, mellan föreningen och bolaget träffat *nytt avtal*.

Föreningen har uppgivit, att kontrollen över bolagets odling och försäljning av utsädesvaror blivit ordnad genom särskilda avtal mellan föreningen och bolaget, å ena, samt statens centrala frökontrollanstalt, å andra sidan. *Föreningen* har vidare anfört:

I det nya avtalet mellan föreningen och bolaget vore bolagets grundavgift bibehållen oförändrad, medan däremot tilläggsavgiften å angiven del av försäljningssumman ökats från en till två procent. Bestämmelserna angående bolagets upplåtelse av jord för föreningens försök hade också i vissa avseenden ändrats i för föreningen gynnsam riktning. För övrigt hade, huvudsakligen på grund av framställning från föreningens representanter vid underhandlingarna, vissa smärre ändringar och tillägg vidtagits i kontraktet. Efter från bolagets sida framställd önskan hade den i nu gällande kontrakt stadgade skyldigheten för bolaget att ställa säkerhet för den ingångna förbindelsens fullgörande, vilken också enligt föreningens mening nu torde få anses obehövligen borttagits i det nya kontraktet.

Lantbruksstyrelsen har i utlåtande till Kungl. Maj:t den 8 mars 1930 anfört:

Värdet av den förhöjning utav tilläggsavgiften från 1 till 2 procent å det belopp, varmed bolagets försäljning av föreningens originalvaror överstege visst belopp, vore synnerligen svårt att bedöma, så mycket mer som de hittills undan för undan fallande spannmålspriserna jämväl

torde påverka prissättningen å utsäde och därmed bolagets omsättning. Önskvärt hade därför varit, om en höjning av den grundavgift, bolaget hade att erlägga till föreningen, kunnat ske. En sådan höjning syntes lantbruksstyrelsen motiverad av den alltmer ökade omfattningen av föreningens verksamhet, vars frukter bolaget i första hand finge tillgodogöra sig, under det att de ökade omkostnaderna, i den mån de icke täcktes av bolaget, torde komma att belasta statsverket. Lantbruksstyrelsen skulle också hava ansett sig böra påyrka höjning av grundavgiften, därest jordbrukets och speciellt spannmålsodlingens försämrade läge icke kunde befaras inverka ofördelaktigt på utsädeshandeln i sådan grad, att härigenom en höjning av avgiften kunde komma att framstå såsom oskäligen.

Huruvida övriga ändringar i överenskommelsen mellan föreningen och bolaget vore påkallade av verkligt föreliggande behov undandroge sig åtminstone i vissa fall lantbruksstyrelsens bedömande. De föranledde emellertid icke i och för sig någon erinran från lantbruksstyrelsens sida. Med hänsyn till vad ovan anförts skulle det emellertid möjligen kunna ifrågasättas, huruvida icke avtalstiden borde något begränsas, exempelvis till tre år.

Statskontoret har förklarat sig ansluta sig till vad lantbruksstyrelsen anför i ärendet.

Departementschefen har anförts följande.

»Av lantbruksstyrelsen och statskontoret har påpekats, att ersättningen till föreningen för bolagets genom avtalet tillförsäkrade rätt satts något lågt. Vid behandlingen av förslaget till 1925 års avtal, enligt vilket den årliga grundavgiften bestämts till samma belopp som i det nu föreliggande förslaget, framhölls av riksdagen önskvärdheten av att föreningens ekonomiska utbyte av samarbetet med bolaget ökades. Hänsynen till den vid tillkomsten av 1925 års avtal rådande lågkonjunkturen inom jordbruket torde varit avgörande vid godtagandet av det då föreslagna ersättningsbeloppet. De för närvarande å jordbruksmarknaden rådande förhållanden, vilka torde vara ogynnsammare än år 1925, synas innebära skäl för ett godkännande av den nu föreslagna ersättningen till föreningen. Lämpligt synes emellertid hava varit, att i anslutning till lantbruksstyrelsens uttalande avtalstiden kunnat begränsas till tre år. Efter vad jag inhämtat anser sig bolaget icke kunna gå in härpå. Då det icke torde kunna förnekas, att ofta återkommande uppgörelser mellan föreningen och bolaget äro ofördelaktiga för planerandet och drivan det av bolagets verksamhet, har jag, med hänsyn jämväl till andra föreliggande omständigheter, icke ansett mig böra motsätta mig, att tiden bestämmes på sätt i förslaget till avtal angivits.

Mot de ändringar, som föreligga i förslaget i förhållande till nu gällande avtal, har jag ej annat att erinra än att den gottgörelse, som enligt 17 § i avtalet skall utgå till den ledamot i bolagets styrelse och den revisor, som av Kungl. Maj:t skola utses, bör bestämmas efter nu gällande allmänt resereglemente och efter dess rese- och traktamentsklass IB. Vad särskilt

angår borttagandet av bestämmelsen om skyldighet för bolaget att ställa säkerhet för fullgörande av de förbindelser, bolaget enligt avtalet åtagit sig, torde, såsom föreningen framhållit, något behov av en sådan bestämmelse knappast numera förfinnas.

På grund av vad jag sålunda anfört tillstyrker jag avtalets godkännande med omförmälda jämkning. Innan Kungl. Maj:t fattar beslut i frågan, synes emellertid, på sätt tidigare skett beträffande förslag till avtal mellan föreningen och bolaget, tillfälle böra beredas riksdagen att uttala sig om det nu föreliggande förslaget.»

Utskottet.

På sätt framgår av ovanstående utgår det mellan Sveriges utsädesförening och Allmänna svenska utsädesaktiebolaget gällande avtalet den 30 juni 1930. Utskottet måste finna det så mycket mera beklagligt att förslag i förevarande avseende icke tidigare än som skett underställts riksdagen, som riksdagen i sin ovanberörda skrivelse 1925 — under anförande, att riksdagen icke kunnat undgå att finna den ersättning, som bolaget skulle hava att erlægga för den bolaget genom det då framlagda avtalet tillförsäkrade rätt, förhållandevis låg — uttalade en bestämd förväntan, att Kungl. Maj:t skulle i god tid före avtalets utgång taga i övervägande de möjligheter, som kunde finnas för att förädlingsarbetet vid Svalöv måtte kunna på ett för staten förmånligare sätt komma allmänheten till godo. I sakens nuvarande läge synes ingen annan utväg stå till buds än ett godtagande av det förelagda avtalet, även om detta, såsom lantbruksstyrelsen i sitt yttrande ock antytt, icke uppfyller ur angivna synpunkter önskvärda krav. Under föreliggande förhållanden har emellertid utskottet i varje fall icke ansett sig böra förorda längre tid för avtalets giltighet än tre år. Härvid förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t skall under tiden låta verkställa den närmare utredning rörande förevarande fråga, som torde vara erforderlig för ett säkrare bedömande av betingelserna för att kunna på ett för den till största delen med statsmedel uppehållna utsädesföreningen och för den växtodlande allmänheten så ekonomiskt fördelaktigt sätt som möjligt i marknaden utföra av från föreningen utgående nya sorter och stammar. För ernående av detta syfte torde — därest förhandenvarande omständigheter skulle därtill giva anledning — jämväl kunna tänkas ifrågakomma tillgripande av annan utväg än den för närvarande anlitate. Med hänsyn till angelägenheten av att riksdagen beredes tillfälle att i god tid före avtalstidens utgång taga förnyad ställning till förevarande fråga förväntar utskottet att det förslag härutinnan, vartill den förutsatta utredningen kan komma att leda, förelägges senast 1932 års riksdag.

Vid denna utredning torde även böra undersökas, huruvida icke statens medverkan för verksamhetens upprätthållande skulle kunna ske efter andra grunder än de, som för närvarande tillämpas vid statsbidragets avvägande och som innebär att detta bidrag efter granskning av föreningens utgifter i stort sett bestämmes till skillnaden mellan de beräk-

nade utgifterna och den med utsädesaktiebolaget överenskomna avgiften för av föreningen uppdragna sorter och stammar. Utskottet anser det sålunda kunna ifrågasättas, om icke i stället till föreningen borde utgå ett lämpligt avvägt fixerat statsbidragsbelopp, med vilket föreningen vid den årligen återkommande planläggningen av förädlingsverksamheten skulle hava att räkna. Storleken av detta belopp torde självfallet bliva beroende på resultatet av utredningen. I samband härmed torde givetvis även komma i betraktande, vilken ställning den andra statsunderstödda växtförädlingsanstalten, Weibullsholm, ur statens synpunkt lämpligen bör intaga. Likaledes torde böra uppmärksammas dessa båda anstalters inbördes ställning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t

1) anmäla, att enligt riksdagens mening giltighetstiden för det för yttrande överlämnade nya avtalet mellan Sveriges utsädesförening och Allmänna svenska utsädesaktiebolaget bör begränsas till tre år räknat från den 1 juli 1930,

2) anhålla om utredning rörande de statsunderstödda växtförädlingsanstalterna med beaktande därvid av vad utskottet här ovan anfört.

Stockholm den 6 maj 1930.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Nils August Nilsson, Elof B. Andersson, Gabrielsson, Carl E. Eriksson, von Stockenström, Granath*, friherre *Lagerfelt* och *Henriksson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Sköld, Hedlund* i Häste, *Carlström, Svensson* i Grönvik, *Olsson* i Rödningsberg och *Pehrsson* i Bramstorp.

Reservation

under punkt 1

av herr *Pehrsson* i Bramstorp, som ansett giltighetstiden för ifrågavarande avtal böra såsom i det för yttrande överlämnade avtalet angivits bestämmas till fem år från och med den 1 juli 1930.

Bilaga.*Nuvarande avtalet.**Föreslagna avtalet.*

Mellan Sveriges utsädesförening, här nedan kallad föreningen, och Allmänna svenska utsädesaktiebolaget, här nedan kallat bolaget, är denna dag följande överenskommelse upprättad angående övertagandet av från föreningen utgående nya sorter och eliter av lantbruksväxter.

1 §.

Föreningen förbinder sig att under den tid, detta avtal varar, med undantag, varom nedan i denna paragraf och i 4 § sägs, uteslutande till bolaget överlämna de nya sorter och eliter av lantbruksväxter av olika slag, som av föreningen anses färdiga att utsläppas till allmän odling.

Vad sålunda stadgats skall dock icke utgöra hinder för föreningen att för behövliga försöksodlingar utlämna utsäde av nya sorter eller eliter. Föreningen är pliktig att vid dylikt utlämnande vidtaga nödiga åtgärder för att på denna väg intet må komma ut i marknaden.

Skulle på grund av föreningens förvällande förökning av nya sorter eller eliter äga rum hos annan än bolaget, är föreningen pliktig att utgiva skadestånd till av skiljenämnd fastställt belopp.

Skulle på grund av föreningens förvällande detta ändock inträffa, är föreningen pliktig att utgiva skadestånd till av skiljenämnd fastställt belopp.

2 §.

Föreningen överlåter å bolaget, med undantag, varom i 4 § sägs, ensamrätt att under den tid, detta avtal varar, å föreningens vägnar begära och erhålla frövara av föreningens sort eller elit betecknad som original i plomberings- och insyningsbevis samt att under sådan beteckning saluhålla varan.

Föreningen förbinder sig att i den utsträckning, som enligt gällande bestämmelser erfordras för erhållande av beteckningen original, låta föreningens tjänstemän efter statens centrala frökontrollanstalts föreskrifter insynsa bolagets i Sverige befintliga odlingar.

Föreningen förbinder sig att i den utsträckning, som enligt gällande bestämmelser erfordras för erhållande av beteckningen original, låta föreningens tjänstemän insynsa bolagets i Sverige befintliga odlingar under förutsättning dels att uppgift angående för odling använda partier samt prov därav lämnats före sådden, dels att anmälan om odlingarna lämnats före 1 juli.

Utom för fall, varom i 4 § sägs, må föreningens tjänstemän icke biträda vid insyning av odling av föreningens sort eller elit för annans räkning än bolagets.

*Nuvarande avtalet.**Föreslagna avtalet.*

3 §.

Bolaget förbinder sig att väl vårda, föröka och under statens centrala frökontrollanstalts kontroll och plomb i allmän marknad saluhålla utsäde av alla sorter, som från föreningen mottagits, dock med reservation för sådana hinder, som möjligen kunna vållas av missväxt, dålig övervintring, växtsjukdomar m. m. och med undantag, varom i 4 § sägs.

Detsamma gäller ock för sådana andra sorter än föreningens egna, vilka föreningen med hänsyn till deras värde för svensk växtodling föreslagit bolaget att föra i marknaden.

4 §.

Bolaget är berättigat att vägra mottaga erbjuden ny sort eller elit, vilken det i så fall skall vara föreningen förbehållet att överlåta åt annan till förökning och försäljning såsom föreningens originalvara.

Likaledes är bolaget berättigat, att, om det anser en mottagen sort eller elit icke längre värd att föras i handeln, efter hos föreningen där-om gjord anmälan upphöra att tillhandahålla densamma i marknaden, med rätt för föreningen att likaledes i sådant fall på sätt här förut sagts till annan överlåta sorten eller eliten såsom originalvara.

4 §.

Bolaget är berättigat att vägra mottaga erbjuden sort eller elit, vilken det i så fall skall vara föreningen förbehållet att överlåta åt annan till förökning och försäljning eller — ifråga om annan sort än föreningens — föreslå till odling; dock må föreningen ej åtaga sig kontroll över till annan försäljare överlåten sort eller elit.

Likaledes är bolaget berättigat att, om det anser en mottagen sort eller elit icke längre värd att föras i handeln, efter hos föreningen där-om gjord anmälan upphöra att tillhandahålla densamma i marknaden, med rätt för föreningen att likaledes i sådant fall på sätt här förut sagts till annan överlåta eller till odling föreslå sorten eller eliten.

5 §.

Bolaget förbinder sig att ej låta såsom originalvara plombera eller under sådan beteckning saluhålla frövara av föreningens sort eller elit, som föreningen i skriftligt meddelande till bolaget förklarat vara uppblandad eller av annan orsak mindervärdig.

6 §.

Bolaget skall förfoga dels över så stort och så välskött jordbruk, att förökningen av från föreningen erhållna utsäden under de första åren efter mottagandet kan anses betryggad, dels ock över tidsenliga och vid besiktning, verkställd genom föreningens styrelses försorg, godkända magasinlokalerna med alla de rensnings- och sorteringsmaskiner m. m., som befinnas vara nödiga för utsädets vederbörliga skötsel.

Nuvarande avtalet.

Föreslagna avtalet.

7 §.

Bolaget förbinder sig att ställa sig till efter rättelse ej mindre de rimliga föreskrifter beträffande odling och förökning, som av föreningens styrelse för bibehållande av sorternas värde kan finnas nödiga, än även av föreningens styrelse meddelade föreskrifter beträffande skötseln av de övertagna sorterna.

För den händelse att Kungl. Maj:t och riksdagen såsom villkor för föreningens åtnjutande av statsunderstöd stadgar, att föreningen eller den, som förmedlar försäljningen av dess sorter, icke får inregistrera namnen å desamma, förbinder bolaget sig att ställa sig denna föreskrift till efter rättelse.

8 §.

Bolaget förbinder sig såväl att i avseende på förökningen och spridningen av de från föreningen övertagna sorterna och eliterna som ock beträffande alla andra av bolaget i allmänna marknaden förda utsädesvaror underkasta sig den kontroll, som statens centrala frökontrollanstalt anbefaller. Kontrollen skall sålunda innefatta dels för plombering erforderlig kontroll över alla utsädesvaror, dels ock fältbesiktningskontroll över sådana från föreningens sorter och eliter härstammande grödor, som bolaget därtill anmäler.

Kostnaden för denna kontroll ävensom för föreningens tjänstemäns i 2 § omfördälda biträde med insyningar av bolagets odlingar bestrides av bolaget efter avtal med statens centrala frökontrollanstalt.

9 §.

Bolaget förbinder sig att vid förökning av sådana från föreningen mottagna sorter, som med ekonomisk fördel kunna inom landet odlas, icke utan föreningens styrelses medgivande ingå avtal rörande odling i främmande länder.

10 §.

Föreningens styrelse förbehålles rätt att yttra sig över de pris, till vilka utsäden av de från föreningen bekomna sorterna tillhandahållas allmänheten.

11 §.

Bolaget är berättigat att framdeles såsom hittills, i händelse någon av annan förädlare än föreningen framställd sort skulle finnas för dess marknad särskilt lämplig eller möjligen överträffa någon av föreningens sorter, med föreningens styrelses medgivande förvärva rättighet till sådan sorts förande i handeln.

Nuvarande avtalet.

Föreslagna avtalet.

12 §.

Såsom ersättning för den bolaget enligt denna överenskommelse tillförsäkrade rätt erlägger bolaget till föreningen

dels en årlig grundavgift av sextiotusen (60,000) kronor,

dels ock, för den händelse att bolagets årliga försäljning av föreningens originalvaror skulle överstiga 1,500,000 kronor, en tilläggsavgift av en procent av den överskjutande försäljningssumman för dylika originalvaror.

dels ock, för den händelse att bolagets årliga försäljning av föreningens originalvaror skulle överstiga 1,500,000 kronor, en tilläggsavgift av två procent av den överskjutande försäljningssumman för dylika originalvaror. Sagda försäljningssumma beräknas efter försåld och levererad kvantitet och bolagets för året gällande katalogpris, med avdrag av 15 procent för rabatter, fraktavdrag m. m.

Grundavgiften utbetalas med en fjärdedel eller femtontusen (15,000) kronor vid slutet av varje kvartal.

Tilläggsavgiften betalas, så snart bolagets räkenskaper avslutats och ordinarie bolagsstämma hållits, dock senast den 1 december.

13 §.

Bolaget förbinder sig att ställa till föreningens förfogande den för försöken erforderliga åkerarealen färdigberedd och gödslad, för höstsäd med kreatursgödsel enligt föreningens önskan och därjämte 200 kilogram superfosfat per hektar samt för vårsäd med 200 kilogram superfosfat per hektar.

Den för vallväxtförsöken avsedda jorden skall vara helträdad året innan försöken utläggas.

I ersättning för detta bolagets åtagande, som gäller allenast under förutsättning att föreningen giver bolaget meddelande om önskad plats minst två månader före såningstiden, betalar föreningen till bolaget en årlig avgift av 400 kronor per hektar för höstsäd och 300 kronor per hektar för vårsäd, dock att för varje isolering minimiavgiften skall utgöra 10 kronor.

I ersättning för detta bolagets åtagande, som gäller allenast under förutsättning att föreningen giver bolaget meddelande om önskad plats i god tid, dock minst två månader före såningstiden, betalar föreningen till bolaget en årlig avgift av 400 kronor per hektar för höstsäd och 300 kronor per hektar för övriga växtslag, dock att för varje isolering minimiavgiften skall utgöra 5 kronor. Sagda ersättning förfaller till betalning den 31 december det år, då försöken skördats och, ifråga om vallväxtförsöken, jämväl det år dessa utlagts.

Nuvarande avtalet.

Föreslagna avtalet.

14 §.

För främjande av ett gott samarbete mellan föreningen och bolaget skall föreningen till sina styrelsesammanträden vara skyldig kalla av bolagets styrelse utsett ombud, vilket må äga vid sammanträden närvara och i överläggningarna men ej i besluten delta. Bolagets representant må äga rätt, om han så påfordrar, erhålla sina yttranden förda till protokollet.

För främjande av ett gott samarbete mellan föreningen och bolaget bör föreningen till sina styrelsesammanträden kalla av bolagets styrelse utsedda tvenne ombud, vilka må — utom då inbördes avtalsfrågor behandlas — äga vid sammanträden närvara och i överläggningarna men ej i besluten delta. Bolagets representanter må äga rätt, om de så påfordra, erhålla sina yttranden förda till protokollet.

Därest föreningen önskar få någon fråga behandlad av bolagets styrelse och gjort anmälan härom, skall en representant för föreningen äga rätt att närvara vid behandlingen av ärendet ifråga under det sammanträde med bolagets styrelse, då ärendet föredrages, samt att delta i överläggningen men ej i beslutet angående detsamma. Föreningens representant må äga rätt, om han så påfordrar, erhålla sina yttranden förda till protokollet.

15 §.

Uppstår tvist rörande rätta tolkningen av denna överenskommelse eller i förhållandet mellan föreningen och bolaget samt deras inbördes rättigheter och skyldigheter, får saken icke dragas inför domstol, utan skall avgöras enligt gällande lag om skiljemän.

16 §.

Denna överenskommelse gäller från och med den 1 juli 1925, till dess uppsägning bevisligen från någondera sidan skett, i vilket fall överenskommelsen upphör att gälla på dagen två år efter den 1 juli, som följer närmast efter uppsägningdagen.

Uppsägning må ej ske förrän tidigast till den 1 juli 1930.

Uppsägningrätten är ömsesidig.

Denna överenskommelse gäller från och med den 1 juli 1930, till dess uppsägning bevisligen från någondera sidan skett, i vilket fall överenskommelsen upphör att gälla på dagen två år efter den 1 juli, som följer närmast efter uppsägningdagen.

Uppsägning må ej ske, förrän tidigast till den 1 juli 1935.

Uppsägningrätten är ömsesidig.

Nuvarande avtalet.

Föreslagna avtalet.

17 §.

Som säkerhet för fullgörandet av bolagets förbindelse enligt denna överenskommelse överlämnas antingen garantiförbindelse av Skandinaviska Kreditaktiebolaget å ett belopp av lägst 60,000 kronor eller ock annan därmed jämn god säkerhet.

18 §.

Denna överenskommelse blir gällande endast om den för bolaget fastställda bolagsordningen innehåller följande bestämmelser:

a) Kungl. Maj:t skall äga utse en ledamot i bolagets styrelse, vilken av bolaget erhåller dagtraktamente och reseersättning enligt 3:e klassen i resereglementet;

b) ett ombud för statens räkning skall äga att årligen delta i granskningen av bolagets räkenskaper och förvaltning samt därför av bolaget äga åtnjuta dagtraktamente och reseersättning enligt 3:e klassen i resereglementet;

c) bolagets aktiekapital skall utgöra lägst 2,000,000 kronor och högst 5,000,000 kronor;

d) ingen ändring i bolagsordningen i dessa i denna paragraf angivna hänseenden får under tiden för uppgörelsens giltighet äga rum utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Denna överenskommelse gäller endast under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande och annullerar överenskommelsen av den 23 december 1918.

Stockholm den 12 mars 1925.

(Underskrifter.)

17 §.

Denna överenskommelse gäller endast under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande och annullerar överenskommelsen av den 12 mars 1925.

Svalöv den 3 mars 1930.

(Underskrifter.)